

ΕΙΣΗΓΗΣΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ» (v. 3852/2010)

**ΙΔΡΥΜΑΤΑ, ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**

1. Ιδρύματα και ΝΠΔΔ των δήμων (άρθρα 102 και 103)

Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του ν. 3852/2010, τα δημοτικά και κοινοτικά ιδρύματα των καποδιστριακών δήμων και κοινοτήτων περιέρχονται ως έχουν στο νέο «καλλικρατικό» δήμο, ενώ για τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου προβλέπεται διαδικασία συγχώνευσης.

Σε κάθε περίπτωση, οι νέοι δήμοι από την έναρξη της λειτουργίας τους γίνονται καθολικοί διάδοχοι των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συνενούμενων καποδιστριακών δήμων ή κοινοτήτων, ως προς τα ιδρύματα και τα δημοτικά και κοινοτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Ειδικά, το μόνιμο και με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου προσωπικό των δημοτικών και κοινοτικών ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθίσταται αυτοδικαίως προσωπικό των ιδρυμάτων και νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των νέων δήμων με την ίδια σχέση εργασίας. Οι συμβάσεις μίσθωσης έργου και εργασίας ορισμένου χρόνου συνεχίζονται μέχρι τη λήξη τους (άρθρο 102 παρ. 3 και άρθρο 103 παρ. 10 και 11).

Περαιτέρω, αναφορικά με τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, προβλέπεται ότι κάθε δήμος μπορεί να συνιστά ή να έχει, μεταξύ άλλων, έως δύο (2) νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, ένα για τους τομείς αρμοδιοτήτων κοινωνικής προστασίας, αλληλεγγύης και παιδείας και ένα για τους τομείς πολιτισμού, αθλητισμού και περιβάλλοντος. Εάν ο δήμος διαθέτει κοινωφελή επιχείρηση για έναν από τους ανωτέρω τομείς, τότε μπορεί να έχει έως ένα νομικό πρόσωπο για τον άλλο τομέα (άρθρο 103 παρ. 1). Στην περίπτωση, ωστόσο, που οι συνθήκες το επιβάλλουν, μπορεί, για παράδειγμα, η κοινωφελής επιχείρηση να ασκεί δραστηριότητες παιδείας και αθλητισμού, και το νομικό πρόσωπο να ασκεί δραστηριότητες κοινωνικής προστασίας, αλληλεγγύης και πολιτισμού.

Ακόμη, στους δήμους με πληθυσμό άνω των 300.000 κατοίκων, μπορεί να λειτουργούν έως δύο (2) νομικά πρόσωπα για καθέναν από τους τομείς αρμοδιοτήτων, ενώ μπορεί να λειτουργεί και μία κοινωφελής επιχείρηση (άρθρο 103 παρ. 1).

Στην περίπτωση που σε κάποιον «καλλικρατικό» δήμο περιέρχονται περισσότερα των προβλεπόμενων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ο δήμος οφείλει να προβεί σε συγχωνεύσεις.

Η συγχώνευση γίνεται με απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών. Στην απόφαση ορίζονται το όνομα, ο σκοπός, η διοίκηση, η περιουσία και οι πόροι του νέου ΝΠΔΔ. Μετά τον έλεγχο νομιμότητας από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας του οικείου ΟΤΑ, η πράξη συγχώνευσης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως από τον οικείο δήμο. Στην ίδια συνεδρίαση, το δημοτικό συμβούλιο, με νέα απόφασή του, ορίζει το διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 240 ΚΔΚ (ν.3463/2006), όπως ισχύει (άρθρο 103 παρ. 4).

Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, το νέο νομικό πρόσωπο καθίσταται αυτοδικαία καθολικός διάδοχος σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συγχωνευόμενων

νομικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προκύπτουν από συμβάσεις έργου ή εργασίας ορισμένου χρόνου μέχρι τη λήξη τους (άρθρο 103 παρ. 5.).

Σημειωτέον, ότι στο πρόγραμμα «Καλλικράτης» περιγράφονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες ένα δημοτικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου θα μπορούσε να διατηρηθεί ως αυτοτελής. Τέτοιες προϋποθέσεις είναι η ευρύτερα αναγνωρίσιμη δραστηριότητα, το εξειδικευμένο αντικείμενο, η μακροχρόνια απόδοση έργου και η γενικότερη καταξιωμένη προσφορά. Σε περίπτωση που το οικείο δημοτικό συμβούλιο κρίνει ότι συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, λαμβάνει απόφαση με πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου των μελών του και υποβάλλει σχετικό αίτημα στον Υπουργό Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Ακολουθεί η έκδοση της Υπουργικής Απόφασης με την οποία το νομικό πρόσωπο καθίσταται αυτοτελής και δεν υπόκειται σε ενδεχόμενη διαδικασία συγχώνευσης με άλλα νομικά πρόσωπα (άρθρο 103 παρ. 3).

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι κατά τη σύνταξη του ΟΕΥ του οικείου ΟΤΑ, οι νέες δημοτικές αρχές θα πρέπει να έχουν οριοθετήσει το ρόλο των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων, διότι όλες οι αρμοδιότητες των ΝΠΔΔ μπορούν να ασκηθούν από εσωτερικές υπηρεσίες του δήμου, με την επιφύλαξη, ωστόσο, της ύπαρξης ρητής απαγόρευσης συμμετοχής του δήμου σε συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα.

Στο ίδιο πλαίσιο, τα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα που υλοποιούνται από τα συγχωνευόμενα νομικά πρόσωπα, συνεχίζουν να υλοποιούνται από το νέο νομικό πρόσωπο που προκύπτει από τη συγχώνευση, το οποίο θεωρείται καθολικός διάδοχος ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από τα προγράμματα αυτά (στις υποχρεώσεις συμπεριλαμβάνονται και όσες απορρέουν από συμβάσεις έργου μέχρι τη λήξη τους). Οι συμβάσεις του προσωπικού ορισμένου χρόνου, το οποίο απασχολείται στο πλαίσιο των προγραμμάτων, ανανεώνονται από το νομικό πρόσωπο που προκύπτει ως διάδοχο σχήμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1994, άρθρο 21 παρ. 3, όπως ισχύει (άρθρο 112).

Περαιτέρω, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων, μπορεί να λειτουργούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες στην περιφέρεια του νέου δήμου ως παραρτήματα των ανωτέρω νομικών προσώπων (άρθρο 103 παρ. 6). Εφόσον οι παρεχόμενες λειτουργίες στις υπηρεσίες αυτές είναι κοινωνικού χαρακτήρα, προβλέπεται η συγκρότηση άμισθων επιτροπών με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του νομικού προσώπου. Σε αυτές συμμετέχουν τουλάχιστον δύο (2) εκπρόσωποι των χρηστών των παρεχόμενων υπηρεσιών και ο προϊστάμενος, και αν δεν υπάρχει, ο οριζόμενος από τον πρόεδρο του ΔΣ του νομικού προσώπου υπάλληλος της αποκεντρωμένης υπηρεσίας, ως πρόεδρος. Οι επιτροπές αυτές εισηγούνται στο διοικητικό συμβούλιο του νομικού προσώπου προτάσεις για την επίλυση τυχόν προβλημάτων και την καλύτερη λειτουργία της αποκεντρωμένης υπηρεσίας.

Επίσης, προβλέπεται η έκδοση πρότυπων κανονισμών λειτουργίας των νομικών προσώπων και των αποκεντρωμένων υπηρεσιών τους, ανά κατηγορία παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι κανονισμοί εκδίδονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας.

Μέσα σε τρεις μήνες από την απόφαση συγχώνευσης, το διοικητικό συμβούλιο του νέου νομικού προσώπου, θεσπίζει τον οργανισμό εσωτερικής υπηρεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3584/2007, όπως ισχύει. Περαιτέρω, στο πρόγραμμα «Καλλικράτης» ρυθμίζονται τα θέματα κατάταξης του μόνιμου προσωπικού και του προσωπικού ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που μεταφέρεται στο νέο νομικό πρόσωπο, όπως και θέματα απόσπασης του ανωτέρω προσωπικού (άρθρο 103 παρ. 10 και 11, αντίστοιχα).

2. Σχολικές Επιτροπές (άρθρο 103 παρ. 2)

Όσον αφορά ειδικότερα τις σχολικές επιτροπές που λειτουργούν σε ένα δήμο, προβλέπεται στο ν. 3852/2010 ότι συγχωνεύονται σε δύο νομικά πρόσωπα, ένα για τις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας και ένα για τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η απόφαση της συγχώνευσης πρέπει να ληφθεί εντός δύο (2) μηνών από την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία τους. Στους δήμους με πληθυσμό άνω των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) κατοίκων μπορεί να συσταθούν αντίστοιχες σχολικές επιτροπές για καθεμία δημοτική κοινότητα.

Η απόφαση του οικείου δημοτικού συμβουλίου, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ελέγχου νομιμότητας, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης από τον οικείο δήμο. Από τη δημοσίευση της ανωτέρω απόφασης, το νέο νομικό πρόσωπο που δημιουργείται, καθίσταται καθολικός διάδοχος των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των σχολικών επιτροπών που συγχωνεύθηκαν.

Εν τω μεταξύ, με απόφαση που θα εκδώσει ο Υπουργός Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης θα ρυθμιστούν θέματα σχετικά με τη λειτουργία των σχολικών επιτροπών, την κατανομή των πιστώσεων, τον τρόπο και τη διαδικασία πραγματοποίησης, δικαιολόγησης και ελέγχου των πάσης φύσεως εσόδων και εξόδων, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

3. Δημοτικά Λιμενικά Ταμεία (άρθρο 103 παρ. 1β)

Κάθε δήμος μπορεί να συνιστά ή να έχει, μεταξύ άλλων, ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για τη διοίκηση και διαχείριση ζώνης λιμένα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (Δημοτικό Λιμενικό Ταμείο).

Σχετικά επίσης επισημαίνουμε (άρθρο 201 παρ. 1) ότι το Νομαρχιακό Λιμενικό Ταμείο Λάρισας και το Νομαρχιακό Λιμενικό Ταμείο Θεσσαλονίκης καταργούνται και οι αρμοδιότητές τους μεταφέρονται σε αυτοτελείς υπηρεσίες οι οποίες δημιουργούνται σε όποιους νέους δήμους απαιτείται, ούτως ώστε οι υπηρεσίες αυτές να αναλάβουν την εποπτεία και τη διαχείριση των λιμένων της περιοχής ευθύνης των εν λόγω Λιμενικών Ταμείων που περιλαμβάνονται στα όρια της περιοχής αρμοδιότητας των δήμων αυτών. Οι αυτοτελείς αυτές υπηρεσίες ονομάζονται «Λιμενικά Γραφεία» και λειτουργούν σύμφωνα με τις αντίστοιχες διατάξεις περί λιμενικών γραφείων του άρθρου 28 του ν. 2738/1999, ενώ οι

αντίστοιχοι δήμοι υπεισέρχονται αυτοδικαίως σε όλα τα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, πόρους, δικαιώματα και εν γένει υποχρεώσεις των λιμενικών ταμείων που καταργούνται. Για το προσωπικό των ανωτέρω λιμενικών ταμείων εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 257 παρ. 2 και επόμενες του ν. 3852/2010.

4. Σύνδεσμοι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης που συνενώνονται (άρθρο 104 παρ. 1-3)

Ο σύνδεσμος στον οποίο συμμετέχουν δήμοι ή κοινότητες που συνενώνονται σε νέο δήμο, καταργείται αυτοδικαίως από την έναρξη λειτουργίας του νέου δήμου, αν η περιοχή της αρμοδιότητας του δήμου αυτού είναι η ίδια ή μεγαλύτερη από την εδαφική περιφέρεια του συνδέσμου. Την εκπλήρωση του σκοπού για τον οποίο είχε συσταθεί ο σύνδεσμος, αναλαμβάνει και συνεχίζει ο νέος δήμος, ο οποίος καθίσταται καθολικός διάδοχος σε όλη την κινητή και ακίνητη περιουσία και υπεισέρχεται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του.

Το μόνιμο προσωπικό, το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, καθώς και οι δικηγόροι με σχέση έμμισθης εντολής του συνδέσμου μεταφέρεται αυτοδικαίως, με την ίδια σχέση εργασίας και παροχής υπηρεσιών στο νέο δήμο από την έναρξη της λειτουργίας του και κατατάσσεται σε αντίστοιχες κενές οργανικές θέσεις κατά κατηγορία και κλάδο ή σε προσωποπαγείς θέσεις του δήμου.

5. Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦΟΔΣΑ) (άρθρο 104 παρ. 4-9)

Εντός των διοικητικών ορίων κάθε περιφέρειας, οι σύνδεσμοι και οι ανώνυμες εταιρείες που έχουν συσταθεί ως Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων συγχωνεύονται σε ενιαίο σύνδεσμο (άρθρο 104 παρ. 4), στον οποίο συμμετέχουν υποχρεωτικά οι δήμοι όλων των διαχειριστικών ενοτήτων της περιφέρειας, σύμφωνα και με τη διάταξη του άρθρου 30 του ν. 3536/2007.

Η διαδικασία συγχώνευσης ρυθμίζεται με προεδρικό διάταγμα (άρθρο 104 παρ. 6), που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης μέχρι την 30η Ιουνίου 2011, μετά από γνώμη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας. Στο ίδιο διάταγμα ρυθμίζονται επίσης τα θέματα της διοίκησης, της έδρας, της χρονικής διάρκειας του νέου ΦΟΔΣΑ, ο τρόπος καθορισμού του ύψους των ετήσιων εισφορών των δήμων, σε συνάρτηση με την αποτίμηση των τυχόν περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων ΦΟΔΣΑ, καθώς και η διαδικασία λύσης των ΦΟΔΣΑ που λειτουργούν με μορφή ανώνυμης εταιρείας.

Στη συνέχεια (άρθρο 104 παρ. 4 και 5), εντός δύο (2) μηνών από την έκδοση του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος, τα οικεία δημοτικά συμβούλια ορίζουν τους εκπροσώπους τους στο διοικητικό συμβούλιο του νέου ΦΟΔΣΑ, τη χρονική διάρκεια, την έδρα του, καθώς και τις

ετήσιες εισφορές που πρέπει να καταβάλουν οι συμμετέχοντες δήμοι. Μετά τον έλεγχο νομιμότητας των σχετικών αποφάσεων εκδίδεται πράξη από τον Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η θητεία των διοικητικών συμβουλίων των υπό συγχώνευση ΦΟΔΣΑ παρατείνεται αυτοδικαίως μέχρι τη συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου του νέου ΦΟΔΣΑ. Από τη δημοσίευση της πράξης αυτής, οι νέοι σύνδεσμοι διαδέχονται τους συνδέσμους που συγχωνεύονται, όσον αφορά την περιουσία τους, και υπεισέρχονται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Τέλος, σημειώνουμε τις εξής ειδικότερες προβλέψεις:

- Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (άρθρο 211), που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, συνιστάται ειδικός διαβαθμιδικός σύνδεσμος, ως ΝΠΔΔ, με έδρα την Αθήνα, στον οποίο μετέχουν η μητροπολιτική περιφέρεια Αττικής και υποχρεωτικά όλοι οι δήμοι του Νομού Αττικής. Σκοπός του συνδέσμου είναι, μεταξύ άλλων, η προσωρινή αποθήκευση, η επεξεργασία, η αξιοποίηση και η διάθεση των στερεών αποβλήτων, καθώς και η αποκατάσταση υφιστάμενων χώρων εναπόθεσης (ΧΑΔΑ) εντός της χωρικής αρμοδιότητας της περιφέρειας Αττικής. Επίσης, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ο ΕΣΔΚΝΑ λύεται και τίθεται σε εκκαθάριση.
- Στους νησιωτικούς δήμους Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίου (άρθρο 206 παρ. 6), οι ανωτέρω προβλέψεις εφαρμόζονται στο πλαίσιο λειτουργίας ενός ΦΟΔΣΑ ανά περιφερειακή ενότητα. Σε περίπτωση κατά την οποία τα όρια της περιφερειακής ενότητας συμπίπτουν με τα όρια ενός δήμου, ο ΦΟΔΣΑ λειτουργεί ως ΝΠΔΔ του δήμου (βλ. τον Πίνακα 1 στο Παράρτημα).

6. Διαβαθμιδικός σύνδεσμος δήμων και περιφερειών (άρθρα 105 και 106)

Ένας ή περισσότεροι δήμοι και η περιφέρεια στην οποία έχουν την έδρα τους οι δήμοι αυτοί, μπορούν, με απόφαση των δημοτικών τους συμβουλίων και του οικείου περιφερειακού συμβουλίου, να συστήσουν σύνδεσμο, ο οποίος αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, με ειδικό σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή συγκεκριμένων υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για το σχεδιασμό και την κατάρτιση προγραμμάτων και μεθόδων για την ανάπτυξη του ευρύτερου χώρου τους. Οι αποφάσεις των δημοτικών συμβουλίων και η απόφαση του οικείου περιφερειακού συμβουλίου λαμβάνονται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών τους και περιέχουν τον ειδικό σκοπό για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, καθώς και τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει κάθε χρόνο κάθε μέλος, ενώ θα πρέπει, επίσης, να αναφέρονται ρητά και οι υπηρεσίες για τις οποίες επιβάλλονται τέλη.

Οι εν λόγω αποφάσεις, αφού ελεγχθούν ως προς τη νομιμότητά τους από τον Ελεγκτή Νομιμότητας, διαβιβάζονται στο Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος

με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, προχωρά στη σύσταση του συνδέσμου. Η απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης περιέχει όλα τα ανωτέρω στοιχεία, δηλ. τον ειδικό σκοπό για τον οποίο ιδρύεται ο σύνδεσμος, τη χρονική διάρκεια και την έδρα του, τις εισφορές που πρέπει να καταβάλλει κάθε χρόνο κάθε μέλος, καθώς και τις υπηρεσίες για τις οποίες επιβάλλονται τέλη. Με την ίδια πράξη, σε περίπτωση που υπάρχει διαφωνία των συμβουλίων, ορίζεται και η έδρα του συνδέσμου.

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορεί να γίνει υποχρεωτική για ένα δήμο η συμμετοχή σε σύνδεσμο, που έχει συσταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, εφόσον συντρέχουν, αθροιστικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- αν στο σύνδεσμο μετέχουν τα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των δήμων της οικείας περιφέρειας,
- αν αποφασίσει τη συμμετοχή το διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του και
- εφόσον εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον.

Ο διαβαθμιδικός σύνδεσμος διοικείται από το διοικητικό συμβούλιο, την εκτελεστική επιτροπή και τον πρόεδρό του.

Το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται από αιρετούς αντιπροσώπους του κάθε μέλους που συμμετέχει, οι οποίοι εκλέγονται από τα δημοτικά και περιφερειακά συμβούλιά τους. Οι αντιπρόσωποι της περιφέρειας αποτελούν το 50% του αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου του συνδέσμου. Το υπόλοιπο 50% αποτελείται από αντιπροσώπους των δήμων μελών του συνδέσμου, ανάλογα με τον πληθυσμό τους, με βάση τον πληθυσμό του μικρότερου δήμου, που εκπροσωπείται με έναν αντιπρόσωπο.

Για τον υπολογισμό του αριθμού των μελών του συνδέσμου αυτής της μορφής, για τα θέματα διοίκησης, λειτουργίας και για τα λοιπά σχετικά θέματα εφαρμόζονται αναλόγως οι οικείες διατάξεις για τους συνδέσμους του ΚΔΚ (ν. 3463/2006), όπως ισχύουν.

7. Ιδρύματα και ΝΠΔΔ των περιφερειών (άρθρα 200 και 201)

Τα νομαρχιακά ιδρύματα των καταργούμενων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και διαμερισμάτων, περιέρχονται αυτοδικαίως στην οικεία περιφέρεια από την έναρξη της λειτουργίας της (άρθρο 200).

Οι νέες περιφέρειες υπεισέρχονται αυτοδικαίως από την έναρξη της λειτουργίας τους σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εντός των διοικητικών τους ορίων καταργούμενων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και διαμερισμάτων ως προς τα ιδρύματα.

Για τα θέματα συμβάσεων έργου και προσωπικού ισχύουν τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 200.

Τα νομαρχιακά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των καταργούμενων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και διαμερισμάτων, καταργούνται αυτοδικαίως από την έναρξη της λειτουργίας των περιφερειών (άρθρο 201).

Οι περιφέρειες που συστήνονται με το ν. 3852/2010, υπεισέρχονται αυτοδικαίως, από την έναρξη της λειτουργίας τους, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των καταργούμενων νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και διαμερισμάτων, ως προς τα νομαρχιακά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (άρθρο 201 παρ. 2).

Η κυριότητα και κάθε άλλο εμπράγματο δικαίωμα επί του συνόλου της κινητής και ακίνητης περιουσίας των ανωτέρω νομικών προσώπων που καταργούνται, περιέρχεται στις οικείες περιφέρειες (άρθρο 201 παρ.3).

Τα θέματα μεταφοράς και κατάταξης του προσωπικού των καταργούμενων νομαρχιακών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, όπως και στοιχεία για το ασφαλιστικό και το συνταξιοδοτικό τους καθεστώς, ρυθμίζονται στο άρθρο 201, παρ. 4 και 5, αντίστοιχα.

Εποπτεία και οικονομικός έλεγχος

Όσον αφορά την εποπτεία και τον οικονομικό έλεγχο των ανωτέρω νομικών προσώπων, στις ρυθμίσεις του προγράμματος Καλλικράτης προβλέπονται τα ακόλουθα:

- Οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων των δήμων και των περιφερειών, καθώς και των ΝΠΔΔ αυτών, αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ, εφόσον αφορούν: ρυθμίσεις κανονιστικού περιεχομένου – ανάθεση έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών – αγορά και εκποίηση ακινήτων – κήρυξη αναγκαστικών απαλλοτριώσεων – επιβολή φόρων, τελών, δικαιωμάτων – σύναψη κάθε μορφής συμβάσεων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και εκείνες που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας – σύναψη δανείων – διενέργεια τοπικού δημοψηφίσματος – διαδικασίες κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων (άρθρο 225)
- Ο Ελεγκτής Νομιμότητας μπορεί αυτεπάγγελα να ακυρώσει οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των δήμων και των περιφερειών, των ΝΠΔΔ αυτών, καθώς και των συνδέσμων, για λόγους νομιμότητας (άρθρο 226)
- Οι δαπάνες και οι λογαριασμοί των ΝΠΔΔ των δήμων υπάγονται υποχρεωτικά στον προληπτικό και κατασταλτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αντίστοιχα, (άρθρα 275 και 276)
- Προβλέπεται προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο σε συμβάσεις προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προγραμματικών συμβάσεων, τις οποίες συνάπτουν τα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ, εφόσον υπερβαίνουν το ποσό των 100.000 € (άρθρο 278)

8. Επιχειρήσεις δήμων και περιφερειών

Με τις ρυθμίσεις του ν. 3852/2010 (πρόγραμμα «Καλλικράτης») επέρχονται μεταβολές στο καθεστώς που διέπει τις επιχειρήσεις της αυτοδιοίκησης. Εισαγωγικά, οι αλλαγές αυτές συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Περιορίζεται ο αριθμός των επιχειρήσεων που μπορεί να έχει ή να συστήνει ένας δήμος ή μια περιφέρεια (άρθρα 107-112 και 194-199)
- Θεσπίζεται έλεγχος νομιμότητας από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας για τις αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων όλων των επιχειρήσεων των δήμων και των περιφερειών που αφορούν: αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου – εκποίηση πάγιων περιουσιακών στοιχείων – λήψη δανείων (άρθρο 225)
- Προβλέπεται αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας για οποιαδήποτε απόφαση των συλλογικών ή μονομελών οργάνων των επιχειρήσεων των δήμων και των περιφερειών και δυνατότητα ακύρωσης, για λόγους νομιμότητας, της εν λόγω απόφασης από τον Ελεγκτή Νομιμότητας (άρθρο 226)
- Εγκαθιδρύεται προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο για συγκεκριμένες επιχειρήσεις των δήμων (κοινωφελείς, ΔΕΥΑ, μονομετοχικές ΑΕ) (άρθρα 275-276)
- Προβλέπεται προσυμβατικός έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο σε συμβάσεις προμήθειας αγαθών, εκτέλεσης έργων και παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των προγραμματικών συμβάσεων και των συμβάσεων υλοποίησης των διετών προγραμμάτων δράσης των κοινωφελών επιχειρήσεων, τις οποίες συνάπτουν τα νομικά πρόσωπα των ΟΤΑ, εφόσον υπερβαίνουν το ποσό των 100.000 € (άρθρο 278)
- Επεκτείνεται, με ανάλογη εφαρμογή, η ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 265 παρ. 8 ΚΔΚ, περί υποχρεωτικής λύσης, σε όλες τις δημοτικές επιχειρήσεις που θα συσταθούν μετά την 1.1.2011 (άρθρο 262)
- Ρυθμίζονται ζητήματα παλιών επιχειρήσεων των δήμων που λειτουργούσαν με το καθεστώς του π.δ. 410/1995, πριν την αλλαγή με τον ΚΔΚ (άρθρο 111)

Επίσης, πρόσθετες αλλαγές στο καθεστώς λειτουργίας των επιχειρήσεων των δήμων και των περιφερειών επιφέρουν διατάξεις άλλων νόμων, όπως είναι οι ν. 3812/2009 (άρθρο 1) και 3861/2010 (άρθρο 2), αναφορικά με το σύστημα των προσλήψεων και την ανάρτηση αποφάσεων των οργάνων τους στο διαδίκτυο, αντίστοιχα.

9. Επιχειρήσεις δήμων (άρθρα 107-111)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του προγράμματος «Καλλικράτης», από την 1.1.2011 οι νέοι, «καλλικρατικοί», δήμοι μπορεί να έχουν μόνο τις ακόλουθες επιχειρήσεις:

- μία (1) κοινωφελή επιχείρηση
- μία (1) δημοτική επιχείρηση ύδρευσης αποχέτευσης
- μία (1) επιχείρηση με ειδικό σκοπό τη λειτουργία ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού, εφόσον λειτουργούσαν αντίστοιχες επιχειρήσεις στους συνενοούμενους δήμους και
- μία (1) δημοτική ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 266 ΚΔΚ (μονομετοχική), εφόσον είχαν συσταθεί τέτοιες εταιρείες στους συνενοούμενους δήμους.

Επιπλέον, οι δήμοι απαγορεύεται να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε άλλες ανώνυμες εταιρείες, κατά τις διατάξεις του ΚΔΚ, εκτός από εκείνες που έχουν συσταθεί μέχρι την 31.12.2010. Επιτρέπεται όμως να συμμετέχουν σε αναπτυξιακή ανώνυμη εταιρεία της περιφέρειας, που συστήνεται κατά τις διατάξεις του άρθρου 194 του ν. 3852/2010.

Κατ' εφαρμογή λοιπόν των ανωτέρω ρυθμίσεων του «Καλλικράτη» (άρθρα 107-110), κάθε νέα δημοτική αρχή, εντός διμήνου από την ανάληψη των καθηκόντων της:

- πρέπει να συγχωνεύσει τις υφιστάμενες κοινωφελείς επιχειρήσεις και τις δημοτικές επιχειρήσεις ύδρευσης αποχέτευσης των συνενοούμενων δήμων (που απαρτίζουν το νέο καλλικρατικό δήμο) σε μία κοινωφελή επιχείρηση και σε μία δημοτική επιχείρηση ύδρευσης αποχέτευσης, αντίστοιχα, και,
- εφόσον στο νέο δήμο λειτουργούν περισσότερες από μία ανώνυμες εταιρείες της ίδιας κατηγορίας, που το σύνολο των μετοχών τους ανήκει στο νέο δήμο που προκύπτει από τη συνένωση και στα νομικά του πρόσωπα, πρέπει να συγχωνεύσει τις εταιρείες αυτές σε μία ανώνυμη εταιρεία.

Κατά τις περιπτώσεις συγχωνεύσεων κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Καλλικράτη, προβλέπονται ρυθμίσεις για τη μεταφορά του προσωπικού στη νέα επιχείρηση, τη μεταφορά, σε ορισμένες περιπτώσεις, τυχόν πλεονάζοντος προσωπικού, καθώς και τη διαδοχή σε ζητήματα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων.

Όσον αφορά ζητήματα λοιπών επιχειρήσεων των δήμων, προβλέπονται (άρθρα 111-112, 283) τα εξής:

- οι δράσεις κοινωφελούς χαρακτήρα των αστικών εταιρειών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 267 ΚΔΚ, στις οποίες συμμετέχει ένας δήμος και νομικά του πρόσωπα, περιέρχονται στην κοινωφελή επιχείρηση του νέου δήμου, μέσα στην προαναφερόμενη δίμηνη προθεσμία
- οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 267 ΚΔΚ, στις οποίες συμμετέχουν περισσότεροι δήμοι ή και άλλοι φορείς, συνεχίζουν τη λειτουργία τους ως έχουν, μέχρι τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται στη συστατική τους πράξη
- η διάρκεια των αστικών εταιρειών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του άρθρου 267 ΚΔΚ που διαχειρίζονται ευρωπαϊκά προγράμματα, παρατείνεται μέχρι τη λήξη των εν λόγω προγραμμάτων
- οι αμιγείς ή οι διαδημοτικές επιχειρήσεις του π.δ. 410/1995 με αντικείμενο την καθαριότητα κοινόχρηστων χώρων και την αποκομιδή απορριμμάτων λύονται μέσα στην

ανωτέρω δίμηνη προθεσμία και οι υπηρεσίες που παρείχαν περιέρχονται στον οικείο δήμο, ενώ ρυθμίζεται και το ζήτημα μεταφοράς του προσωπικού τους

- οι υφιστάμενες επιχειρήσεις τηλεθέρμανσης του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995 είτε συγχωνεύονται με υφιστάμενες ΔΕΥΑ είτε συνεχίζουν να λειτουργούν με ειδικό σκοπό την τηλεθέρμανση, διεπόμενες όμως στο εξής από το θεσμικό πλαίσιο των ΔΕΥΑ (ν. 1069/1980), με ανάλογη προσαρμογή του καταστατικού τους
- τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα (ΔΗΠΕΘΕ) συνεχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με τη νομοθεσία που τα διέπει, λειτουργούν δηλαδή είτε ως κοινωφελείς επιχειρήσεις είτε ως ανώνυμες εταιρείες στις περιπτώσεις που συμμετέχουν σε αυτά περισσότεροι του ενός δήμοι
- τα συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση προγράμματα, που υλοποιούνται από τις συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, συνεχίζουν να υλοποιούνται από την επιχείρηση που προκύπτει από τη συγχώνευση, η οποία θεωρείται καθολικός διάδοχος ως προς τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που απορρέουν από τα προγράμματα αυτά (στις υποχρεώσεις συμπεριλαμβάνονται και όσες απορρέουν από συμβάσεις έργου μέχρι τη λήξη τους). Οι συμβάσεις του προσωπικού ορισμένου χρόνου, το οποίο απασχολείται στο πλαίσιο των προγραμμάτων, ανανεώνονται από την επιχείρηση που προκύπτει ως διάδοχο σχήμα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1994, όπως ισχύει (άρθρο 21 παρ. 3).

10. Επιχειρήσεις Περιφερειών (άρθρα 194-199)

Οι ρυθμίσεις του προγράμματος «Καλλικράτης» για τις επιχειρήσεις των Περιφερειών (άρθρα 194-199) προβλέπουν τα ακόλουθα:

- η Περιφέρεια επιτρέπεται να συστήνει μία μόνο επιχείρηση με τη μορφή της αναπτυξιακής ανώνυμης εταιρείας, εφόσον δε συμμετέχει σε άλλη αναπτυξιακή ΑΕ στην οποία να κατέχει την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου
- οι αστικές εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που είχαν συσταθεί από νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και νομαρχιακά διαμερίσματα περιέρχονται στις οικείες περιφέρειες και τίθενται οι κανόνες λειτουργίας τους
- οι υφιστάμενες αμιγείς επιχειρήσεις των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων και νομαρχιακών διαμερισμάτων λύνονται, μέσα σε ένα εξάμηνο από την εγκατάσταση των περιφερειακών αρχών και οι σκοποί τους είτε ασκούνται από επιχείρηση στην οποία μετέχει η περιφέρεια είτε από την ίδια την περιφέρεια, ενώ ταυτόχρονα ρυθμίζεται και η μεταφορά του αντίστοιχου προσωπικού
- στην περίπτωση που οι προαναφερόμενες αμιγείς επιχειρήσεις εκτελούν προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τότε αυτές συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι την ημερομηνία που λήγει η εκτέλεση των εν λόγω προγραμμάτων

- τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ) που είχαν συσταθεί από νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις και φέρουν τη σχετική πιστοποίηση, περιέρχονται στις οικείες περιφέρειες και συνεχίζουν να λειτουργούν ως έχουν, μέχρι να λήξει η προβλεπόμενη διάρκειά τους και αν αυτή είναι αόριστη, για είκοσι χρόνια από την έναρξη ισχύος της ρύθμισης, δηλαδή από 1.1.2011.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ		
Περιφερειακή Ενότητα	Δήμοι που συμμετέχουν στο ΦΟΔΣΑ	Νομική μορφή ΦΟΔΣΑ
Π.Ε. Ζακύνθου	Δ. Ζακύνθου	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Ιθάκης	Δ. Ιθάκης	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Κέρκυρας	Δ. Κέρκυρας / Δ. Παξών	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Κεφαλληνίας	Δ. Κεφαλληνίας	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Λευκάδας	Δ. Λευκάδας / Δ. Μεγανησίου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ		
Περιφερειακή Ενότητα	Δήμοι που συμμετέχουν στο ΦΟΔΣΑ	Νομική μορφή ΦΟΔΣΑ
Π.Ε. Ικαρίας	Δ. Ικαρίας / Δ. Φούρνων	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Λέσβου	Δ. Λέσβου	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Λήμνου	Δ. Λήμνου / Δ. Αγ. Ευστρατίου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Σάμου	Δ. Σάμου	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Χίου	Δ. Χίου / Δ. Ψαρών / Δ. Οινουσσών	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ		
Περιφερειακή Ενότητα	Δήμοι που συμμετέχουν στο ΦΟΔΣΑ	Νομική μορφή ΦΟΔΣΑ
Π.Ε. Άνδρου	Δ. Άνδρου	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Θήρας	Δ. Θήρας / Δ. Ιητών / Δ. Σίκινου / Δ. Φολέγανδρου / Δ. Ανάφης	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Καλύμνου	Δ. Καλυμνίων / Δ. Αστυπάλαιας / Δ. Λειψών / Δ. Λέρου / Δ. Πάτμου / Δ. Αγαθονησίου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Καρπάθου	Δ. Καρπάθου / Δ. Κάσου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Κέας - Κύθνου	Δ. Κέας / Δ. Κύθνου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Κω	Δ. Κω / Δ. Νισύρου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Μήλου	Δ. Μήλου / Δ. Κιμώλου / Δ. Σερίφου / Δ. Σίφνου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Μυκόνου	Δ. Μυκόνου	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Νάξου	Δ. Νάξου και μικρών Κυκλάδων / Δ. Αμοργού	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Πάρου	Δ. Πάρου / Δ. Αντιπάρου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Ρόδου	Δ. Ρόδου / Δ. Σύμης / Δ. Χάλκης / Δ. Μεγίστης / Δ. Τήλου	Σύνδεσμος με μορφή ΝΠΔΔ
Π.Ε. Σύρου	Δ. Σύρου	ΝΠΔΔ του Δήμου
Π.Ε. Τήνου	Δ. Τήνου	ΝΠΔΔ του Δήμου